

Natural State AS
v/ Circularities
v/ Nordic Circular Hotspot

Gamlebyen Loft, St Halvardsgate 33 0192 Oslo
Oslo 15. september 2020

Innspill til regjeringens strategi for sirkulærøkonomi

Norges Regjering ønsker å være et foregangsland på grønn sirkulær økonomi. EU har lagt fram en omfattende løp for systemomlegging, og de ledende landene er allerede godt igang. Norge er imidlertid utenfor dette første europeiske satsnings-heatet. Hvis Norge skal bli ledende land, må den norske strategien for sirkulærøkonomi strekke seg like langt, om ikke lenger enn det EU legger opp til.

Norden kan lykkes i å samarbeide for å drive alle landene til at Norden blir en foregangsregion. Norge har alt å vinne, som EØS-land, å få god struktur på sirkulærøkonomi med det nordiske markedet. Å stimulere handels-, marked og næringspolitisk samarbeid mellom de nordiske land, vil være med å utvikle raskere, større og mer effektivt markedsområde for sirkulær økonomi.

Først hvis alle våre fremste handelspartnere og naboland lykkes, har også Norge blitt det ledende landet på sirkulærøkonomi.

Sirkulærøkonomi er en av de viktigste økonomiske retningene som tar oss inn i bærekraftsøkonomiene, dette er godt illustrert ved koblingen mot FN's bærekraftsmål: 1, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15 og 17. Sirkulær tilnærming til naturressursforvaltning treffer nær sagt alle parametere, klimagevinsten utgjør rundt 45% av kravene Parisavtalen legger opp til. Sirkulærøkonomi er selve grunnlaget for fremtidig ansvarlig forbruk og produksjon. Ingen går inn i Sirkulærøkonomien alene, mål 17 er er forutsetning for å lykkes.

Bakgrunn: NORDIC CIRCULAR HOTSPOT, CIRCULARITIES & NATURAL STATE AS

Nordic Circular Hotspot er etablert siden 2019 som en Nordisk samarbeidsklynge av og for aktører som ønsker å utvikle et Nordisk sirkulært parallelmarked for Sirkulære løsninger innen alle relevante næringer, markedssfærer og segmenter. NCH er etabler som søsterorganisasjon til Holland Circular Hotspot, rigget for å stimulere, aksellere og løfte fram innovasjon, kunnskap og ny praksis på tvers av bransjer og siloer.

Natural State er prosjektleder for det nordiske utviklingsarbeidet. Natural State har siden 2017 jobbet med strategisk utvikling av nye verdiskapningsstrukturer som baserer seg på de nye Bærekraftsøkonomiene der Sirkulærøkonomi er en av de viktigste. Natural State har også vært pådriver for i etableringen av det internasjonale Council for New Economy.

Circularities er en avdeling i Natural State med spesialistmiljø på kunnskap, praksis, kompetanse for gode strategier som forenkler og aksellerer transformasjon til en norsk sirkulær økonomi, både for offentlig og privat sektor.

Vi vil gjerne bidra til nasjonalstrategien med vår erfaring fra å skape verdier for sirkulærøkonomi, både gjennom egne og andres prosjekter. Vi har en bred bakgrunn og lang reell erfaring som praktikere og markedsøkonomer innen å utvikle bærekraftige verdier i markeder. Eks. er blant annet Fuglen i seg selv et eksempel på et sirkulært norsk konsept

som har lyktes med internasjonalisering. Ettersom kaffebaren er et originalt sted fra 1963, og den historiske varige verdien har blitt tatt vare på og utviklet videre. Vi bidrar til stedsutvikling bygget på sirkulære prinsipper blant annet i Oslo, Hamar, Bergen. Vi gleder oss over å se hvordan merkebaresatsningen "Norwegian Icons" tok plass i et internasjonalt marked, hvor gamle ukjente norske møbelklassikere er blitt høyt etterspurt og opplever norsk eksportsuksess av møbler som ble skapt i norske distrikter over 50 år tilbake i tid.

På innovasjonsfeltet har vi vært del av koalisjonen #byggflokken i 2017, Siste året har vi bidratt til Posten Norges konsernstrategi på Sirkulær Økonomi, hvor Posten, som logistikk og transportaktør, er en viktig og mektig aktør og premissgiver for omstilling til sirkulært samfunn. Vi ser det er fullt mulig å gjøre Norge sirkulær-klart, og det vil være verdiskapende både for den offentlige og private sfære, men dette krever vi ser på oppgaven som et systemskifte hvor ressurser og materialer er i senter på tvers av bransjer.

1. Innspill

Å utvikle et norsk marked for sirkulær økonomi handler om å sette grunnleggende samfunnsbehov i senter, designe alle produkter og tjenester etter sirkulære designprinsipper, holde produkter og materialer i kretsløp så lenge som mulig, og redusere og å ta i bruk restmaterialer og avfallsprodukter som nye ressurser i nye verdikjeder.

Verdiskapning finnes på tvers av siloer, sektorer og samfunnsarenaer - og ikke minst nasjoner. Vår visjon om å utvikle den nordiske markedet, vil stå sterkt på alle de fordeler den norske samfunn og næringsliv har å tilby av kunnskap, endringsevne og avanserte teknologier.

Norsk økonomi viser seg å være 2,4 % sirkulær, verdensøkonomien er 8,6% (og fallende), ressursuttak av naturressurser er økende på verdensnivå. Den norske Gap-studien er faktabasert og følger materialstrømmene gjennom verdikjedene og inn i markedet. Den viser at norsk økonomi kjennetegnes av å være forbruksdrevet og importavhengig.

2. Potensial

Potensialet for Sirkulærøkonomi i Norge er enormt, vi har en forbruksøkonomi som ikke ivaretar varige verdier og vi har en bruk og kast tilnærming til all naturressurs som forringer verdier i stedet for å sette verdiene tilbake i verdikjedene.

Enorme kostnadsbesparelser kan aktiviseres, betydelige innovasjonsverdier kan utløses og store muligheter for sysselsetting kan tilføres de forskjellige markedsområdene - som berøres av endring fra linær økonomi og ressursforvaltning til sirkulær økonomi og ressursforvaltning.

Sektorsatsninger vi har identifisert som de store mulige driverne for sirkulære omstillinger i Norge er: Matsystemer, bygg & anlegg og byutvikling, tekstilindustrien, elektrobransjen detaljhandlenergi og forbruksorienterte sektorer knyttet til nøkkelbehov for å spise, bo, transportere og fungere i et velferdssamfunn.

Systemisk tilnærming med full materialstrømmer i alle nøkkelsektorer. Ref det arbeidet som gjøres i Elektroforeningen for de verdifulle mineralene og metallene i dette segmentet. Dette er etablerte systemer som allerede i dag har produsentansvarsordninger og er gode utgangspunkt for å bygge sirkulære verdikjeder videre i de forskjellige segmentene elektronikk berører i vår hverdag i dag.

Bygninger som materialbanker; bygg er framtidens råstofflager. Alle norske nye bygg må ha material og produkt som registreres med egne materialpass og hvor byggets innholdsfortegnelse er tilgjengelig for framtidig ombruk og utnyttelse av ressursene.

De nye økonomiske Språket Regjeringen bør i sin strategi forstå sammenhengen med verdiskapning og språk i omstilling og satsning på ny ressursbevarende økonomi i Norge.

Sirkulærøkonomien er det viktigste økonomien i omstilling til nye bærekraftige økonomier. Det økonomiske språket og utvikling av økonomiske modeller som vi forstår sammen. Kunnskap om material, ressurs og material hører nøye sammen med hvordan vi kommuniserer og samarbeider for å optimere verdien og felles ansvar for materialer gjennom ulike kretsløp.

Nylig utført studie i amerikansk opinion, hvor også Natural State har stått bak, ledet Council for New Economies viser at "klimaspråket" i stor grad splitter, deler og bidrar til kamp og uenighet over samarbeid. Splittelsen er oppstått over mange tiår og skaper splid blant beslutningstakere og samfunn. Den ferske studien om det økonomisk-politiske språket, viser at av over 90 prosent av amerikanere tror det er mulig å satse på en sunnere, tryggere og renere økonomi, når man identifiserer og nøytraliserer det språket som i dag skaper splittelse mellom folk, familier og forretningsområder.

Et tilsvarende satsning i Norge - som del av å realisere den norske strategien vil bidra til å introdusere og utvikle et samlende norsk språk for nye økonomier. Språket legge til rette for samarbeid, læring av hverandre, bedre formidling og redusere motstand mot det nødvendige økonomiske skiftet, for å skape en naturvennlig framtid for våre framtidige generasjoner i Norge og verden.

Det bør i strategien sikres en satsning bærekraftøkonomisk ordbok og språknorm, slik at man snakker de samme verdiene og språket i dialog, utvikling og innføring av de nye regenerative økonomiene.

Gigantene våkner: For næringsaktører er kappløpet allerede i gang. Det handler om å komme over i en sirkulærøkonomi, der alle ressurser forblir i kretsløpet. Imidlertid har myndighetene slept føttene etter seg lenge. 2020 er året da Regjeringen kan lære av IKT-gigantene som har løpt foran. Norske industriaktører har også banet vei, som Yara med egen forretningsområde, Hydro med verdikjedesatsning på aluminium og Industriklynger i prosessindustrien som har gått foran med symbiosetenkning.

De globale teknologiaktørene (som IBM, Apple, Microsoft og Google) har tatt innover seg at råstoffpriser vil øke mens kampen om knappe ressurser vil hardne til. Det siste året har IKT-gigantene – og selskaper som har lever godt på «selg mest mulig» – omstiller seg fra lineære til sirkulære forretningsmodeller.

Omfanget av endringen som kreves for å oppnå sirkularitet, vil berøre alle deler av samfunnet og spenne over hele den globale økonomien.

[Googles sirkulærstrategi](#) kom i fjor. Selskapet satser helsirkulært og går *systemisk* til verks med datasentre som stammen i den sirkulære utviklingen. «Vi må etablere nye og tildels usannsynlige partnerskap på tvers av bransjer. Omfanget av endringen som kreves for å oppnå sirkularitet, vil berøre alle deler av samfunnet og spenne over hele den globale økonomien», sier Kate Brandt, som er global bærekraftsdirektør i Google.

3. Barrierer

Kulturelle barrierer: Manglende samarbeidsevne, manglende læringsevne og “not invented here”-holdning.

Økonomisk barrierer: Marked er kun 2,4% sirkulært og indikerer at mange i Norge tjener godt i et lineært system, og har usikkerhet knyttet til hva en sirkulær omstilling kan gi av verdi. Den lineære risikoen i norsk økonomi er stor, og markedet mangler insentiver for å gjennomføre omstilling.

Ressursbarrierer: Norge har hatt råd til kjøpe seg ut av samfunnskriser de siste tiårene, og kjenner ikke verdens økende ressurskrise på kroppen, ennå. Dette gjør bedrifter, myndigheter og næringer har lav oppmerksomhet på hvordan knapphet og pris på kritiske råstoff vi er avhengige av kan endre markedet i løpet av få år.

Politiske barrierer: Mangel på mot og kortsiktighet. Frykt blant politiske parti å få til det nødvendig samspill på tvers av parti, og fløyer.

Finansielle barrierer: Mangel på tydelige og trygge forretningsmodeller skaper usikkerhet hvorvidt det er mulig å skape lønnsomhet og gode markedsvilkår.

Bransjetenkning: Å spørre eksisterende bransjer om morgendagens muligheter, gir en fare for at vi ikke får svaret som går utover forbedrings-rapporter for grovt generaliserte sektorer.

Mange nye sektorer er under oppseiling, men de får lite fokus fordi de ikke finnes i den lineære økonomiens næringsstatistikk.

Sektorisert silofokus: I arbeidet med å utvikle Regjeringens norske strategi har konsultentselskapet Deloitte spurt tradisjonelle eksisterende næringer om deres sirkulære potensial. På norsk løftes de tradisjonelle bransjene landbruk, skogbruk, havbruk, prosessindustri, bygg og eiendom og varehandel fram. En omstilling til sirkulærøkonomi muliggjøres av digitalisering og avanserte teknologier. Verdiskapning i sirkulærøkonomi handler om samspill på tvers av verdikjeder og sektorer. Det er noe som innebærer et systemskifte som berører alle områder i samfunnet. Regjeringens potensialstudie har bedt de klassiske sektorer om innspill, men bommer på problemforståelsen når IKT-næringen, den viktigste sektoren for å gjøre økonomien sirkulær, er utelatt.

Teknologiske barrierer: Norsk teknologi- og ikt-miljø har ikke sett hvordan digitalisering og IKT vil avgjøre om Norge, gjennom avanserte muliggjørende teknologier, kan ble et reelt foregangsland. Ut fra norske forutsetninger har Norge undervurdert kraften i teknologisk innovasjon, særlig med tanke på material- og produktdesign. Det må etableres både politikk og virkemiddel for å dyrke frem muliggjørende infrastruktur hjulpet av digitalisering.

4. Anbefalinger

1. **Nordisk:** Norge bør engasjere seg for å bli sterk på samarbeid for et Norden som sirkulært fellesmarked og nytt parallellmarked for sirkulære løsninger
2. **Bysystem som satsningsområde** - Synkronisering av kommunale prosesser på tvers; for å utvikle verdier på urban-regionale materialstrøms-synergier og verdiskapning både for bedrifter og borgere.
3. **Arealplanleggingsprosesser** ift by- og byggplanlegging, med tydelige kriterier og gevinstområder for næringsutvikling, innovasjonaktiviteter, ressursforvaltning og bybefolkningens velferd.
4. **Sirkulæritetsmåling og index:** Sirkulær materialstrømsrapport både på bynivå -, bransjenivå, bedrifts og bygg-nivå.
5. **Kompetanseløft:** Nasjonal kunnskapssatsning i alle utdanninger, skolenivå og generasjoner.
6. **Data- og digital transparens** på alle materialer og produkter. IOT og AI og sporing på plass for all ressursforvaltning.
7. **Produkt- og materialdata-baser** på alle nivå for personer/forbrukere, bedrifter, bransjer, og regioner. Basene er kunnskapskilde og beslutningsstøtte for framtidens ressursforvaltning.
8. **Satsningsprogram** gjennomgående insentiver, rammevilkår, "leterefusjonsordning" og økonomisk satsning for å løfte norsk designkompetanse, og bidra til verdiskapning innen produksjon, vedlikehold- og ombruksnæringer.
9. **Etabler "Circular Hubs"** på regionalt nivå, tredjeparts uavhengige samarbeidssentraler mellom offentlig og privat sektor for å stimulere regional innovasjon, lukke ressursgap og helhetlige løsninger. Sirkulære forretningsmodeller handler om å holde ressursene i kretsløpet. Her er det nye jobber, kunnskaper og næringer som må vokse til å satses på. Her er regionene sirkulærøkonomiens hovedkontor.
10. **Produsentansvarsordninger** innen alle vareklasser, bør lovfestes og ikke overlates til bransjene alene.
11. **Etablere nøytrale sirkulære markedsideal** for all naturressursforvaltning i det norske samfunn og marked.

Vi stiller gjerne til videre dialog.
Takk for oppmerksomheten.

På av Nordic Circular Hotspot, Circularities & Natural State.
Cathrine Barth & Einar Holthe

Kontaktinfo:

cathrine@naturalstate.no
einar@naturalstate.no

mobil 91 81 24 29
mobil 98 60 07 18

www.circularities.no
www.naturalstate.no
www.nordiccircularhotspot.online